

Ιστορία, θεωρίες και θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης

Μάθημα 2^ο: Η Ευρώπη της δεκαετίας του 1950

Ιωάννης Παπαγεωργίου, Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Πολιτικών Επιστημών, ΑΠΘ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μάθημα 2ο

Η Ευρώπη της δεκαετίας του 1950

Περιεχόμενα ενότητας

1. Η γένεση και η δομή της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας (ΕΑΚ)
2. Η πολιτική διάσταση της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας (ΕΑΚ)
3. Προσανατολισμός προς την τομεακή ευρωπαϊκή ενοποίηση (ΕΟΚ, ΕΥΡΑΤΟΜ).

Σκοποί ενότητας

- Η ανάλυση της δήλωσης Πλεβέν
- Η ανάδειξη των χαρακτηριστικών και της δομής της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας
- Μελέτη της πολιτικής διάστασης που προσδίδει το άρθρο 38 στην Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Αμυντική Κοινότητα
- Περιορισμός της ευρωπαϊκής ενοποίησης σε τομείς χαμηλής πολιτικής (οικονομία, ενέργεια).

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ενότητα 1η

Η γένεση και η δομή της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας (ΕΑΚ)

Το ατελέσφορο εγχείρημα της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας

- Η αιτία → ο επανεξοπλισμός της (Δυτικής) Γερμανίας εν όψει του ψυχρού πολέμου.
- Το πρόβλημα → η άρνηση της Γαλλίας να δεχθεί την ύπαρξη εκ νέου γερμανικού στρατού.
- Η λύση → η δημιουργία γερμανικών ένοπλων δυνάμεων μέσα σε έναν ενιαίο ευρωπαϊκό στρατό.

Το πλαίσιο της γένεσης της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας

- Όξυνση ψυχρού πολέμου
 - Αποκλεισμός Βερολίνου (24 Ιουνίου 1948 – 12 Μαΐου 1949)
 - Σοβιετική ατομική βόμβα Αύγουστος 1949.
- Ίδρυση NATO – 24 Απριλίου 1949
- **Ιούνιος 1950 : Πόλεμος Κορέας.**

Η δήλωση Πλεβέν

- Ρενέ Πλεβέν. Σοσιαλδημοκράτης(UDSR). Πρωθυπουργός Γαλλίας (11.8.1951-20.1.1952)
- 24.10.1950 (4 μήνες μετά τη δήλωση Σουμάν)
→ πρόταση δημιουργίας ευρωπαϊκής άμυνας υπό ενιαία δομή
- 27.5. 1952, Υπογραφή Συνθήκης ΕΑΚ.

Rene Pleven (1901 – 1993)

- Ρενέ Πλεβέν, Σοσιαλδημοκράτης(UDSR), Πρωθυπουργός Γαλλίας (11.8.1951-20.1.1952)
- Πηγή: <http://en.wikipedia.org>, Us Government - Photograph of President Truman in the Oval Office with the Prime Minister of France, Rene Pleven, as Secretary of... - NARA - 200264.jpg, Άδεια: Public Domain.

Τα χαρακτηριστικά της ΕΑΚ – δήλωση Πλεβέν

- «Σύσταση για κοινή άμυνα, ενός ευρωπαϊκού στρατού
 - που θα συνδέεται με τα θεσμικά πολιτικά όργανα της ενωμένης,
 - κάτω από την ευθύνη ενός Ευρωπαϊού Υπουργού Άμυνας,
 - υπό τον έλεγχο μιας ευρωπαϊκής συνέλευσης και
 - με ένα κοινό στρατιωτικό προϋπολογισμό.

Τα στρατεύματα των συμμετεχουσών χωρών θα ενσωματωθούν στον ευρωπαϊκό στρατό με βάση την μικρότερη δυνατή μονάδα».

Το τελικό σχέδιο

- Ισότητα κρατών μελών (τέλος κατοχής της Γερμανίας που αποκτά πλήρη εθνική κυριαρχία).
- Ενοποιημένος στρατός με ενιαία ηγεσία (αλλά σε επίπεδο μεραρχιών – θα υπήρχαν γερμανικές μεραρχίες).
- Όχι ένας υπουργός Άμυνας αλλά Συμβούλιο Υπουργών Άμυνας επικεφαλής του ευρωπαϊκού στρατού.

Η δομή της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας (Ε.Α.Κ.)

© CVCE

Source: www.cvce.eu.

Ενότητα 2^η

Η πολιτική διάσταση της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας (ΕΑΚ)

Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Κοινότητα 1/2

- Το θέμα → η ανάγκη δημοκρατικού ελέγχου του ευρωπαϊκού στρατού.
- Η προσέγγιση → ευρωπαϊκός έλεγχος σε ευρωπαϊκή δύναμη.
- Το αποτέλεσμα → μια πολιτική ένωση στα πρότυπα της ΕΚΑΧ (μίγμα υπερεθνικών και διακυβερνητικών στοιχείων, με σαφή ομοσπονδιακή προοπτική).

Alcide De Gasperi

Alcide De Gasperi (1881 – 1954)

Πρωθυπουργός και υπουργός Εξωτερικών της Ιταλίας 1945 – 1953

Υποστηρικτής του Σχεδίου Σουμάν για τη δημιουργία της ΕΚΑΧ

Οπαδός της ιδέας της κοινής αμυντικής πολιτικής

http://el.wikipedia.org/wiki/Αλοίντε_ντε_Γκάσπερι, Άδεια: Public Domain.

Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Κοινότητα 2/2

- Η διαδικασία → η Συνέλευση της ΕΚΑΧ μετατρέπεται σε Συνέλευση ad hoc με αρμοδιότητα σύνταξης της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Πολιτική Κοινότητα
- Το άρθρο 38 της Συνθήκης ΕΑΚ
- Η γένεση της πολιτικής Ευρώπης;

Το άρθρο 38 της Συνθήκης 1/2

- Εντός διαστήματος 6 μηνών... η Συνέλευση μελετά: α) την σύσταση Συνέλευσης της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας που θα εκλέγεται σε δημοκρατική βάση, β) τις εξουσίες που θα ανατεθούν στην εν λόγω συνέλευση, γ) τις τροποποιήσεις που θα πρέπει να επέλθουν στις διατάξεις της παρούσας Συνθήκης ...ιδίως ως προς την αρμόζουσα εκπροσώπηση των κρατών.

Το άρθρο 38 της Συνθήκης 2/2

- ...Η Συνέλευση θα εμπνέεται ιδίως από τις ακόλουθες αρχές:
- Η οργάνωση του οριστικού χαρακτήρα που θα αντικαταστήσει την παρούσα προσωρινή οργάνωση πρέπει να είναι έτσι διαμορφωμένη ώστε να μπορεί να αποτελέσει ένα στοιχείο μιας μεταγενέστερης ομοσπονδιακής ή συνομοσπονδιακής δομής η οποία θα στηρίζεται στην αρχή του χωρισμού των εξουσιών και θα περιλαμβάνει, ιδίως, ένα αντιπροσωπευτικό σύστημα δύο νομοθετικών οργάνων.
- Η Συνέλευση θα μελετήσει επίσης το ζήτημα των προβλημάτων που ανακύπτουν από την συνύπαρξη διαφόρων οργανισμών ευρωπαϊκής συνεργασίας ...ώστε να εξασφαλισθεί ο συντονισμός τους στο πλαίσιο μιας ομοσπονδιακής ή συνομοσπονδιακής δομής.

Το τέλος των ομοσπονδιακών σχεδίων 1/2

- Οι αντιδράσεις κατά της ΕΑΚ
 - Για την Αριστερά ένα αμερικανικό, αντι-κομμουνιστικό σχέδιο
 - Για τη Δεξιά, το τέλος των εθνικών κρατών και παραδόσεων
 - Η βρετανική άρνηση συμμετοχής σε υπερεθνική στρατιωτική δομή.

Το τέλος των ομοσπονδιακών σχεδίων 2/2

- Η γαλλική αντίδραση
- Το δίλημμα της Γαλλίας (απώλεια εθνικής κυριαρχίας ή αποδοχή ενός γερμανικού στρατού)
- Η συγκυρία της αποαποικιοποίησης (ήττα στην Ινδοκίνα)
- Ο διχασμός για την ΕΑΚ και η αναβολές κύρωσης της Συνθήκης
- Η απόρριψη της Συνθήκης ΕΑΚ από τη Γαλλική Εθνοσυνέλευση.

Η επάνοδος της διακυβερνητικής προσέγγισης

- Η κατάρρευση της ΕΑΚ και η δημιουργία της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ)
- Ο επανεξοπλισμός της Γερμανίας και η ένταξή της στο ΝΑΤΟ
- Η πρώτη ύφεση
 - θάνατος Στάλιν (5.3.1953)
 - τέλος Κορεατικού πολέμου(27.7.1953).

Ενότητα 3^η

Προσανατολισμός προς την τομεακή ευρωπαϊκή ενοποίηση (ΕΟΚ, ΕΥΡΑΤΟΜ)

Η ανανέωση της ευρωπαϊκής τομεακής ενοποίησης

- Ο Ζαν Μονέ και η Επιτροπή Δράσης
- Η διάσκεψη των Υπουργών Εξωτερικών των 6 στην Μεσίνα της Ιταλίας (2-4.6.1955) → στόχος η θέσπιση κοινής αγοράς
- Η επιτροπή Σπάακ (+Bretherton)
 - Πρόταση δημιουργίας μιας ευρωπαϊκής οικονομικής κοινότητας και μιας κοινότητας ατομικής ενέργειας.

Η Συνθήκη της Ρώμης

- Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα – η επέκταση της ΕΚΑΧ στους υπόλοιπους τομείς της οικονομίας.
- Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας – η προσπάθεια της Ευρώπης για ενεργειακή αυτονομία.

Το πολιτικό πλαίσιο της ΕΟΚ/Ευρατόμ

- Η αποδοχή της «μικρής Ευρώπης» (η Ευρώπη των 6)
 - Το 1961 η Μ. Βρετανία ιδρύει την ΕΖΕΣ χωρίς υπερεθνικά χαρακτηριστικά.
- Η αποδοχή της ενοποίησης σε τομείς χαμηλής πολιτικής.
- Η αποδοχή της ενοποίησης στους τομείς που επιθυμεί η Γαλλία.

Το θεσμικό πλαίσιο της ΕΟΚ/Ευρατόμ

- Μια θεσμική κατασκευή πανομοιότυπη με την ΕΚΑΧ

ΟΜΩΣ

- Με λιγότερη υπερεθνικά χαρακτηριστικά
- Το Συμβούλιο των Υπουργών είναι το πολιτικά και νομικά κυρίαρχο όργανο.

Οι στόχοι της ΕΟΚ

- Απελευθέρωση συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών με σταδιακή μείωση των δασμών
- Τελωνειακή ένωση → μέσα σε 10 έτη
- Κοινή αγορά (με ασαφή χαρακτηριστικά στη Συνθήκη)
- Η θέσπιση κοινών πολιτικών (γεωργία, μεταφορές) στους τομείς της κοινής αγοράς

Υποφώσκων στόχος

- Η βαθύτερη ενοποίηση.

Οι συνθήκες τίθενται σε ισχύ την 1.1.1958

- Τον Ιούνιο του 1958 → άνοδος Στρατηγού Ντε Γκωλ στην εξουσία
- Ίδρυση της Ε' Δημοκρατίας στη Γαλλία
- Η ριζική αλλαγή του πολιτικού σκηνικού έχει σημαντικές επιπτώσεις στο ξεκίνημα της ΕΟΚ.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ιωάννης Παπαγεωργίου. «Ιστορία, Θεσμοί και Θεωρίες της ΕΕ. Η Ευρώπη της δεκαετίας του 1950». Έκδοση: 2.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS230/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

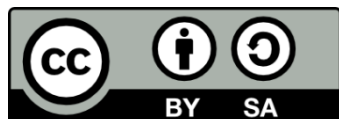
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος 2^{ου} Μαθήματος

Επεξεργασία: Γαβριέλα Λ. Μαζαράκη
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την 2^η έκδοση.

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- Έκδοση 1^η διαθέσιμη εδώ.

<http://www.polsci.auth.gr/index.php?lang=el&rm=2&mn=15&csid=%CE%9A%CE%A50403>.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

